

AASTA 2017 TEGIJAD LOODUSES

Aasta lind on turteltuvi. Eestis pesitseb selle perekonna kaks liiki: turteltuvi ja kaelus-turteltuvi. Kaelus-turteltuvi võib Eestis kohata läbi aasta. Nad on meil ebaühtlase levikuga ning enamasti seotud pargi-laadsete elupaikadega. Hääliitus on kudrutav „guguu-guk... guguu-guk“. Turteltuvi on Euroopa väikseim tuvi, kes saabub meile aprilli teises pooles ja viibib meil kuni oktoobri keskpaigani. Hääliitus on ühtlane ketrav „turrr... turrr... turrr“. Aasta lindu valib Eesti Ornitoloogiaühing. <http://www.eoy.ee/turteltuvi/>

Aasta puu on viirpuu. Roosõieliste sugukonda kuuluv perekond viirpuu on liigi- ja vormirohke. Eestis kasvab looduslikult 11 liiki viirpuid või hübriidse päritoluga viirpuuliiki, sissetoodud liike ja vorme on teada üle 60. Laialdaselt kasvatatakse viirpuid parkides ja aedades ilu- ja hekitaimena. Paljudel viirpuudel on söödavad viljad, mida on kasutatud ravimina või värvimiseks. Aasta puud valib ajakiri Eesti Loodus. <http://www.loodusajakiri.ee/2017-on-viirpuu-aasta/>

Aasta loom on metskits. Metskits on meie metsade üks ilusamaid ja graatsilisemaid loomi. Ta on sihvaka keha, peente jalgade ja saleda kehaga. Metskitse suvekarv on punakaspruun, talvekarv hall, saba ümbrus (nn peegel) valge. Sööb suvel rohttaimi, puude-põõsaste lehti ja peenemaid oksa, talvetoiduks on puhmad, puude ja põõsaste oksad, koor ja pungad, põldudel kraabib lume alt orast. Eestis on metskits suhteliselt arvukas jahiloom. Aasta looma valijad on Eesti terioloogia selts, Looduskalender, Eesti looduskaitse selts, Looduse omnibuss, Tallinna loomaaed, Eesti loodusmuuseum, Eestimaa looduse fond, Eesti loodusmuuseum, Eesti metsaselts ja ajakiri Loodusesõber. <http://entsyklopeedia.ee/artikkel/metskits1>

Aasta seen on kukeseen. Eestist on leitud kolm perekonna kukeseen liiki: kõigile tuntud harilik kukeseen, harva esinev kahvatu kukeseen ja meil väga haruldane, kaitsealune lilla kukeseen. Harilik kukeseen on Eesti metsades laialt levinud ja paljude seenekorrajate lemmik. Tema viljakehad on üleni rebukollased, lehterjad, kübaraserv on sisserullunud ja korrapäratult laineline. Kübara alaküljel on eoslehekesi meenutavad harunenud voldid, mis laskuvad pikalt jalale. Kasvab okas- ja segametsades suurte kogumikena suvest kuni hilissügiseni, ka soojadel ja lumeta talvedel. Harilik kukeseen on oma hea maitse ja meeldiva aroomi tõttu meil armastatud söögiseen. Eest seent valib Eesti mükoloogiaühing <http://lingid.ee/aasta-seen-2017>

Aasta liblikas sini-paelöölane on meie suurim öölane. Tema tagatiibu ehivad silmatorkavad sinised vöödid. Päeval istub ta puutüvel ning tema hea varjevärvusega eestiivad peidavad erksamaid kehaosi. Nii jääb sini-paelöölane vaenlase silmale raskesti märgatavaks. Röövikud toituvad peamiselt haabadel, valmikud puuviljadel. Aasta liblikat valib Eesti lepidopteroloogide selts. https://en.wikipedia.org/wiki/Catocala_fraxini

Aasta orhidee on harilik muguljuur. Kasvukohad on lubjarikka mullaga niisked või parasniisked ning madala taimestikuga rannaniidud ja hõredad kadastikud, sooniidud ja madalsood. Õitseb juunis-juulis; väikesed õied on koondunud saledasse õisikusse ning lõhnavad magusalt mee järele. Taimel on tavaliselt kaks vastakut varre alusele kinnituvat lehte, mis on kollakasrohelist tooni, pealt veidi läikivad, kujult süstjad ja kergelt renjad. Taimede kõrgus on u 10-20 cm. Muguljuur asustab tihedamalt läänesaari ja mandri läänerannikut, mujal Eestis tuleb teda lugeda haruldaste liikide hulka. Aasta orhideed valib Eesti orhideekaitse klubi <http://www.orhidee.ee/>

Aasta muld on leedemuld. Leedemuld on tugevasti happeline toitainevaesel liival tekkinud männimetsa muld, millel viljakust kandev huumushorisont puudub või on väga õhuke. Leedemullal on metsakõdu kihi all tuhkhalli värvitooniga väljauhtehorisont, mille all paikneb veega alla kandunud tumedatest huumusainetest ja rauaühendite muundumisest värvunud kiht. See teeb leedemullast ühe Eesti ilusaima mulla. Leedemuld on väheviljakas, põuakartlik ning kaitseb vähe põhjavett. Samas kasvavad leedemullal tootlikud männikud, mis on muuhulgas ka hinnatud marja- ja seenemetsadena. Leedemullad moodustavad umbes 6% kogu Eesti muldkattest ja üle 14% metsamuldadest, enim leidub neid Kagu-Eestis. Aasta mulda valivad Eesti mullateaduste selts ja Eesti maaülikool. <http://lingid.ee/aasta-muld-2017>

